

Yerelle barışmadan evrensele ulaşılmaz

Türkiye'deki en büyük sergisi 'Aşına'yı Bayburt'un Bayraktar Köyü'ndeki Baksı Müzesi'nde açan sanatçı Şakir Gökçebağ, "Amaç, bölgesel değerlere yoğunlaşmak, yörede kullanılan malzemelerle sergi oluşturmak, öyle de oldu. Dolayısıyla müzenin misyonuyla pek çok açıdan örtüşme söz konusu" diyor.

KUMRU EREN
kumrusis@hotmail.com

Baksı Müzesi'ndeki serginiz 'Aşına'nın kavramsal çerçevesinden bahseder misiniz? Sergi, bir anlamda kendi mekânsal bağlamına, müzenin misyonuna da referans veriyor; bu izleğe ekleniyor.

Evet, müzenin misyonu, bölgenin kültürel değerlerini, geleneksel sanatı çağdaş bir gözle ele almak, desteklemek üzerine kurulu. Daha ilk sergisinden itibaren gördüğüm, bildiğim bir yer Baksı Müzesi. Hüsamettin Koçan Hocamın davetiyle geçen yıl oraya gittim. Serginin ilk fikirleri orada oluştu. Amaç, bölgesel değerlere yoğunlaşmak, yörede kullanılan malzemelerle bir sergi oluşturmak, öyle de oldu. Genelde benim işlerimde hep bir Anadolu kokusu vardır. Bu doğrudan olmasa da hissedilir. Bir diğer durum da işlerimin her insanla kolayca iletişime geçmesini sağlayan yalınlık. Dolayısıyla da müzenin misyonuyla pek çok açıdan örtüşme söz konusu.

■ **Sergide yerleştirme, heykel ve fotoğraf gibi farklı medyumları harmanlayarak kullanıyorsunuz ama içeriği oluşturan dilin alfabesi, yani malzemenin kendisi de Bayburt yöresinde insanların günlük yaşantısının parçası halindeki çeşitli nesnelere dönüşüyor. Serginin hazırlık aşamasındaki bu araştırma süreci nasıl gelişti?**

Kullandığım nesnelere önemli bir bölümü yöre halkının iyi bildiği, günlük yaşamında bizzat kullandığı malzemeler. Sergi öncesi bir yıl kadar bu hazırlık dönemiyle geçti. Bayburt'un görülmesi gereken yerlerini dolaştım. Baksı Köyü'nün ve Bayburt'un geleneksel değerleri hakkında bilgi sahibi oldum. Fotoğraflar çektim. Topladığım doneleri kullanarak bir konsept oluşturdum. Özellikle ilgimi çeken birkaç yerel malzemeye yoğunlaştım, pek çok iş ürettim ve her zaman yaptığım gibi ürettiğim işleri ince bir süzgeçten geçirdim. 21 eser çıktı ortaya. Sergide 16 yerleştirme ve heykel, 5 de fotoğraf var.

■ **'Aşına' olma hali 'yabancılaşma'ya karşı bir duruş mu aynı zamanda? Göçler, teknoloji ve ekonomik nedenler insanları birbirine, doğaya ve nesnelere karşı yabancılaştırırken Türkiye'nin en çok göç veren kenti Bayburt'ta bu sergiyi gerçekleştirmenizin bir vurgusu var mı?**

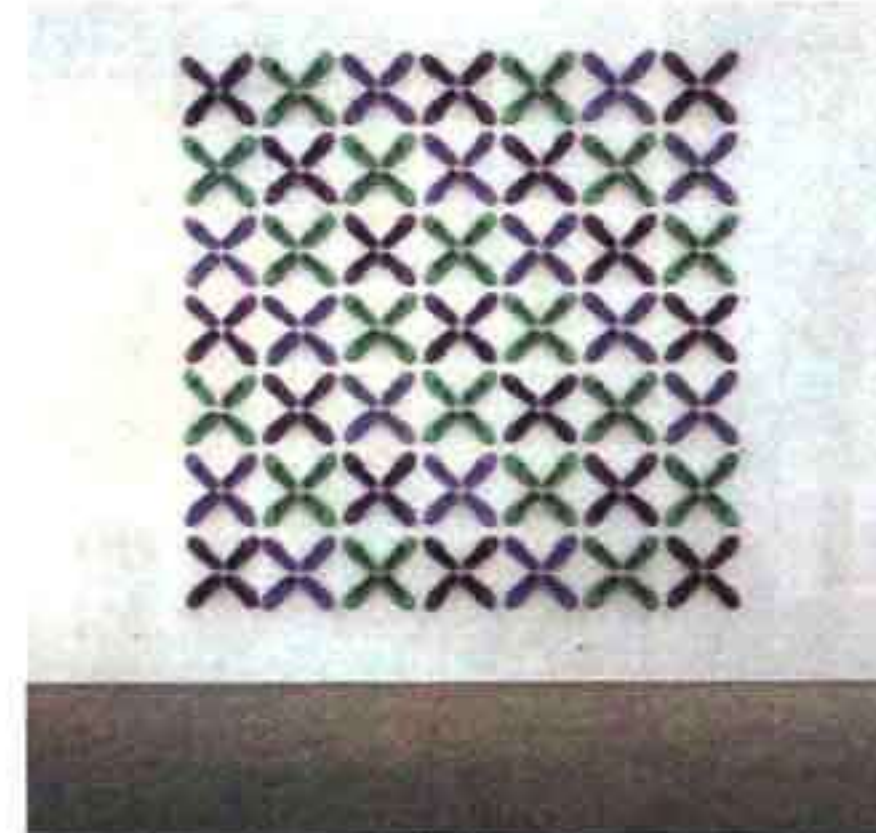
Evet. Göç olgusuyla yaşanan, insan-



ların sahip olduklarına daha sıkı tutunmaya çalışması, tanıdığı şeyleri koruma isteği diye düşünüyorum. Bu daha ziyade 'yabancılaşma'ya karşı direniş. İnsanlar bildikleri, tanıdıkları nesnelere daha kolay iletişim kurarlar. Bu sergide yerel malzemeleri tercih etmemdeki sebep hangi 'aşına' nesne olursa olsun ona farklı bir gözle bakmanın mümkün olduğunu görmek/göstermek, evrensele ulaşmak için kendi kültürüne yabancılaşmanın gerekmediği vurgusu oldu daha çok. Anadolu'da yaygın olarak kullanılan eşyalarla aşinalık, köy hayatını yakından bilenler için her zaman vardır. İster yabancılaşmaya karşı durma diyelim, ister nostalji, sonuçta herkese aşına bir sergi oldu.

■ **Bu sergi aynı zamanda Türkiye'deki ilk büyük kişisel serginiz. Mekân olarak Baksı'yı seçmeniz müzenin merkez dışında aldığı tavrın ve yerellik - evrensellik ekseninde kurduğunuz ilişkinin belirleyici rolü oldu mu?**

Türkiye'de bu kadar büyük bir mekânda kişisel sergim olmamıştı daha



önce. Müzenin 'merkezin dışında' olma durumu, farklı açılardan değerlendirilebilir. Bence evrensele ulaşmak yerelle barışık olmadan mümkün olamaz. Öncelikle çevremizdeki değerlerden mümkün olduğunca yararlanmamız lazım. Sanat bana göre her yerde olabilir. Hayatın içinde, müzenin içinde-dışında, merkezde, taşrada, her yerde. Mekâna yönelik işler ürettiğim için, yeni ve farklı mekânlar hep cazip gelmiştir bana. Ama 'alışılmadık' olan sadece mekân

değildi bu sergide. Daha önce hiç çalışmadığım egiş, sini, mih gibi nesnelere de kullanarak bir sergi oluşturmak söz konusuydu.

İzleyici kitlesi olarak düşündüğümüzde ise durum yine farklı. Bunu deneyimlemeden anlamak kolay değil. İzleyici ne olduğunu bildiği, hatta her gün muhatap olduğu eşyaları farklı bir atmosferde göreceği sergide. Burada aşına olduğu bir nesneyi görmesi ile tanımlayamadığı bir sanat eseriyle karşılaşması arasında mutlaka bir fark olacaktır. İzleyicinin sanat eserinde kendinden bir şeyler bulması çok samimi bir durum. Önyargılar bir şekilde yumuşar. Sanatla daha önce ilgilenmemiş birinin, bir entelektüelin, hatta bir çocuğun, aynı sanat eseri karşısında aynı duyguları hissetme zorunluluğu yoktur. Burada önemli olan önyargıların yumuşaması ve samimiyettir.

Şakir Gökçebağ'ın 'Aşına' başlıklı sergisi Temmuz 2020'ye kadar Baksı Müzesi'nde görülebilir.